

ÎN LEGĂTURA CU TERMENUL DE "DEPOZIT MUZEAL"

de ANGHEL PAVEL
și EMIIL DUMITRESCU

În ideea unui dicționar de termeni muzeologici¹ sau măcar a unui repertoriu, absolut necesar² în stadiul actual al dezvoltării rețelei muzeale din România, care să permită o comunicare unică și exactă între specialiștii din muzee asupra activității lor, ne propunem ca în cele ce urmează să discutăm în legătură cu termenul "depozit muzeal". Am ales acest termen, dintre toți cei ce se utilizează în prezent în muzeologie, pentru că, o afirmăm de la bun început, socotim că el a devenit necorespunzător : nu mai exprimă o realitate.

După cum bine se cunoaște de către toți muzeologii, "depozitul muzeal" este o secție a instituției muzeale. În el se conservă valori ale patrimoniului cultural național și muzeal. Mult timp importanța "depozitului muzeal" a fost ignorată sau, în cel mai bun caz, trecută pe planul al doilea. De aceea, pentru depozit se acordau spațiile ce nu puteau primi destinație expozițională sau de birouri, uneori greu accesibile și cu condiții nesănătoase (igrasioase), iar mobilierul era "încropit" din ceea ce nu se folosea în celelalte secții. Ordonarea patrimoniului în depozit lăsa și ea de dorit din multe puncte de vedere. Piesele se depozitau exclusiv după criteriul materialului din care erau realizate - ceramică, lemn, metal, hârtie etc. - indiferent cărei epoci aparțineau, complexului material sau cultural din care făcuseră parte, interferența cu alte materiale etc.

Astăzi această stare de lucruri este depășită. "Depozitul muzeal" și-a ocupat locul pe care trebuia să îl aibă dintotdeauna în cadrul secțiilor și activităților ce se desfășoară într-un muzeu³. Cu toate acestea pentru nespecialiștii care vin în contact cu activitatea muzeală și, uneori, chiar au un anumit rol în desfășurarea ei, denumirea de "depozit" chiar dacă i se adaugă precizarea "de muzeu", este confuză, ea fiind sinonimă cu aceea de depozit de materiale în care se stocchează, în ordine dar fără o regulă anume, diverse produse de o varietate ce întrece imaginația noastră. Mai mult decât atât, astăzi cuvântul "depozit" se află pe buzele tuturor oamenilor. Nu poate fi concepută o instituție, un atelier, un magazin mare sau mic fără o asemenea "anexă". Această a făcut, oșă cum s-a întâmplat și cu mai multe alte cuvinte din limba noastră, ca termenul de depozit să capete un sens sinonim cu magazin, iar locul său, în cadrul diverselor instituții, să apară ca "anexă". Însuși "Dicționarul limbii române moderne" precizează la cuvântul depozit : "s.n. Loc, clădire în care sînt depuse spre păstrarea materiale de construcții, mărfuri etc.; magazie"⁴.

În ceea ce privește statutul "depozitului muzeal", acesta este cu totul altul decât cel indicat de "Dicționarul limbii române moderne" și de cel cunoscut pentru depozitele fabricilor, uzinelor, magazinelor etc.

În primul rând "depozitul muzeal" este spațiul (le) unde se păstrează, după criterii bine stabilite, patrimoniul de valoare națională și muzeală. Ca spațiu, și mai ales ca structură, el nu este fix. Există o permanentă dezvoltare a sa, dezvoltare legată de cercetarea științifică, de achiziții și de transferuri. Anual există o creștere a colecțiilor care impune ca încă de la începutul organizării unui depozit de muzeu să se aibă în vedere acest spor permanent în așa fel încât acesta să răspundă nevoilor de păstrare a patrimoniului pentru cel puțin 15-20 de ani.

În al doilea rând, "depozitul muzeal" nu este numai un spațiu pur și simplu de păstrare, ci și de conservare, de asigurare, pe de-o parte, a unor condiții (micro-climat, mobilier, posibilități de manipulare a pieselor, securitate etc.), iar pe de altă parte, de observare a evoluției stării de sănătate a pieselor și de aplicare, în afara atelierelor de restaurare, a unor tratamente care să permită prelungirea vieții unui obiect cu mult peste limita normală.

În al treilea rând, "depozitul muzeal" este cabinet de cercetare, de studiu atât pentru muzeologi, cât și pentru alte multe categorii de specialiști. Este un loc unde cercetătorul are la dispoziție spre analiză o diversitate de categorii de piese originale, putând să facă observații directe, să compare materialele între ele, să ajungă la concluzii prin studierea nemijlocită a pieselor. Mai mult decât atât, în cazul muzeelor de științele naturii, depozitele dispun de instrumente și aparatură specială necesare cercetării. De aceea, după opinia noastră, "depozitul muzeal" oferă cele mai optime condiții de cercetare.

În al patrulea rând, "depozitul muzeal" are, sau poate avea, și o serie de calități expoziționale, ceea ce îl face, în multe cazuri, vizitabil - pe linia cunoașterii unor piese de patrimoniu - chiar și pentru nespecialiști. În numeroase ocazii el devine o prelungire necesară și firească - în sensul vizitării - a expozițiilor fie de bază, fie temporare.

Având în vedere cele patru caracteristici enumerate mai sus, considerăm că "depozitul muzeal" este cea mai importantă secție unei instituții muzeale, este centrul de la care pornesc toate celelalte activități: cercetarea, organizarea expozițiilor, activitatea cultural-educativă, restaurarea, activitatea editorială etc. Totodată, secția "depozit muzeal" depășește cu mult sfera noțiunii propriu-zise de depozit "loc de păstrare ..., magazie ...".

Pornind de la această situație - am spune noi - anacronică și pentru a se evita pe viitor confuziile din partea nespecialiștilor cu privire la statutul "depozitului muzeal", fiind cont că instituțiile muzeale dispun și de depozite de materiale-magazii pentru obiecte de întreținere, curățenie, mobilier de birouri, expoziții etc. (scoase din uz), propunem ~~folosirea~~ termenului de "depozit muzeal" și desemnarea secției de păstrare

trare și cercetare cu un alt cuvânt care să corespundă caracteristicilor acestora.

Pornind de la o practică existentă în muzeologia internațională și românească, care a împrumutat din limba latină termeni pentru desemnarea unor secții cum ar fi : lapidariu, terrariu, acvariu, vivariu, planetariu, propunem să se recurgă tot la un cuvânt din limba latină pentru a denumi secția impropriu numită "depozit". Fiindcă, cel mai adecvat termen - în accepțiunea de astăzi din limba română - la care s-ar putea face apel este acela de tezaur provenit din latinescul thesaurus-i, substantiv de genul masculin înseamnă: 1. comoară, 2. magazie de provizii, 3. depozit. Termenul însă, după cum se știe, este folosit de muzee pentru a desemna colecția sau sectorul expozițional care conține piese confecționate din metale și pietre prețioase. Mai nou, pornindu-se tot de la înțelesul latinesc al cuvântului, în tezaur au fost incluse și alte obiecte deosebit de valoroase, dar care au fost realizate din metale sau pietre prețioase. Astfel, la Muzeul de istorie națională și arheologie-Constanța, Secția tezaur cuprinde și o serie de sculpturi - unicate în țară, printre care "Fortuna și Pontos", "Șarpele Glicon" etc. Credem că în acest sens s-a procedat foarte bine, inițiativa trebuind să fie preluată, și aplicată și de alte muzee.

Din această cauză propunem înlocuirea termenului de "depozit" cu cuvântul latinesc ce înseamnă tezaur public, vistiérie-aerarium-aerarii substantiv de genul neutru, bineînțeles în transcriere și cu terminație adaptate limbii române moderne, respectiv : ERARIU (singular nearticulat), ERARIUL (singular articulat), ERARII (plural nearticulat), ERARIILE (plural articulat). Credem că este termenul cel mai adecvat: de fapt, "depozitele noastre muzeale" sînt astăzi adevărate tezaure publice, vistierii de bunuri ale spiritualității poporului nostru.

NOTE

1. A se vedea "Dicționarul de termeni muzeologici" (proiect) alcătuit de Institutul de conservare și metodologii de muzeu-Budapesta.
2. Credem că inițiativa unui asemenea Repertoriu ar trebui să revină "Revistei muzeelor și monumentelor".
3. Fac excepție de la această denumire Cabinetele de stampe din cadrul muzeelor de artă și Cabinetele numismatice din cadrul muzeelor de istorie.
4. "Dicționarul limbii române moderne", Edit. Academiei R.P.R., 1958, p.228.

Résumé

Dans ce matériel, les auteurs apportent des arguments à l'idée que le terme de "depôt de musée" est utilisé d'une manière impropre au présent, parce que l'espace respectif ne représente pas seulement un lieu de conservation pour les valeurs de musée mais, il est en même temps, un cabinet de recherche et d'étude. On fait attention à la nécessité de choisir avec beaucoup de soin les espaces destinés pour déposer les collections de musée.

On propose le remplacement du terme actuel de "depôt de musée" avec celui de "érarion" plus conforme pour ces lieux, où sont compris des véritables trésors publics, des valeureuses créations de la spiritualité du peuple roumain.